

LECTORI SALUTEM!

A *Magyar Tudomány* első bicentenáriumi ünnepi számát nyújtjuk át a Kedves Olvasónak, amellyel folyóiratunk megnyitja a 2025-ös és 2026-os évfolyam jubileumi lapszámainak sorát, csatlakozva a Magyar Tudományos Akadémia, ezen belül az MTA200 Elnökségi Bizottság programjaihoz.

Ünnepi nyitószámunk kivételesen gazdag, hiszen számos, a magyar tudós közösség egészét érintő kérdést tekint át. A „Kétszáz éves a Magyar Tudományos Akadémia” című, Oberfrank Ferenc köztestületi igazgató vendégszerkesztésében egybegyűjtött ünnepi összeállítás első tanulmányának szerzője Freund Tamás, az MTA elnöke és Oberfrank Ferenc. „A múlt elesett hatalmunkból, a jövődönék urai vagyunk» – Küldetésünk és feladataink a harmadik évszázad küszöbén” című nagyívű eszmefuttatás az elmúlt kétszáz év örökségeként a jelenre hagyományozott teendőket veszi sorra, nem hallgatva el a nehézségeket, az akár tabunak tekintett kérdéseket sem. Kollár László, az MTA főtítkára „A kutatási alap szükségességéről” című írásában egy független, alapkutatást támogató szervezet (research council) létrehozása mellett érvel. Erdei Anna, az MTA főtítkárhelyettese és Simon Tamás, az MTA Kommunikációs Főosztályának vezetője az Akadémia egyik legfontosabb küldetéséről, a tudományos eredmények közérthető, széles körű ismertetésének szükségességéről ír. Hamza Gábor, az MTA rendes tagja az európai és Európán kívüli nemzeti akadémiákról és tudós társaságokról ad áttekintést. Monok István, az MTA Könyvtár és Információs Központ főigazgatója a kétszáz évvel ezelőtt megfogalmazott küldetés folyamatosságáról, egyúttal a feladatok jövőbeli újragondolásáról számol be. Gelencsér András, az MTA levelező tagja és a Veszprémi Területi Bizottság elnöke, a területi bizottságok elnökeinek választott elnökségi képviselője a területi bizottságok történetét és munkáját ismerteti. Kocsis Károly, az MTA rendes tagja és a Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság elnöke az Elnöki Bizottság munkájába, a külhoni bizottságok szerteágazó feladataiba nyújt betekintést.

A 2024 októberében bejelentett Nobel-díjasokról készült összeállításunkban a legújabb díjazottak bemutatása, méltatása olvasható. Venetianer Pál, az MTA rendes tagja a két fiziológiai és orvostudományi Nobel-díjas, Victor Ambros és Gary Ruvkun munkásságát mutatja be; írását mintegy „széljegyzetként” egészíti ki Fodor András, kandidátus, habil., magyar, illetve személyes vonatkozásokat is érintő cikke. Csabai István, az MTA levelező tagja a fizikai Nobel-díjjal kitüntetett John J. Hopfield és Geoffrey E. Hinton munkásságát tárja elénk; Perczel András, az MTA rendes tagja és Fazekas Zsolt doktorjelölt a három kémiai Nobel-díjas, David Baker, Demis Hassabis és John Jumper felfedezését méltatja; Kovács Janka koreanista Han Kang dél-koreai prózaíró munkásságát ismerteti; végül Csaba László, az MTA rendes tagja az utolsóként bejelentett – a sorból kicsit mindig kilógó – közgazdasági Nobel-díjasok, Daron

Acemoglu, Simon Johnson és James A. Robinson elméleteibe enged bepillantást. Az aktuális díjakhoz kapcsolódik Bazsa György, az MTA doktora által készített nagyívű összeállítás a magyar Nobel-díjasokról.

Acsády Judit, PhD és Gábor Csilla, az MTA külső tagja a nőknek az Akadémián elfoglalt helyzetét helyezi középpontba, bemutatva mind a női művelődés lehetőségeinek bővülését, mind a női akadémikusok számának alakulását a rendes, a levelező, valamint a külső és a tiszteleti tagok között. Hegyi Pál, PhD, habil., a HUN-REN vezetőivel, Gulyás Balázs elnökkel és Jakab Roland vezérigazgatóval készített interjújában a kutatóhálózat átalakításának motivációit, legfőbb céljait tekinti át.

Végül a Csúri Károly, az MTA doktora és Masát András, kandidátus, habil., vendégszerkesztésében készült összeállítás a magyar kulturális diplomácia két fellegvárához, a centenáriumát ünneplő bécsi és berlini Collegium Hungaricumhoz kalauzolja az olvasót (szerzők: Csúri Károly, Ujváry Gábor, Nagy Márta, Fazekas István, Méhes Márton, Masát András).

A 2025-ös és a 2026-os évfolyam minden további száma hasonlóképpen különleges lesz. Az alapítás évfordulóját ünneplő lapszámok fókuszában az Akadémia egyes tudományos osztályai állnak majd: ők mutatkoznak be sorban az egymást követő számokban. Az osztályok a maguk elképzelése szerint közölnek fontos információkat tudományterületeikről, a diszciplínák és az osztályok történetéről, tudományos eredményeikről, valamint a tudósokat a múltban és a jelenben foglalkoztató kérdésekről. Az osztályok által lefedett tudományterületekhez kapcsolódnak az egyes számokban közölt könyvszemlék is, amelyek a legjellemzőbb, legizgalmasabb vagy leginkább aktuálisnak tekinthető (magyar kutatókhoz kötődő) eredményeket szemlézik. Az osztályok lapunk hasábjain fognak beszámolni „tudományhónapjaikról”, így a Székház aulájában aktuálisan látható kiállításokról is. Úgyszintén bemutatkozó anyagokkal jelennek meg az egyes területi bizottságok (Szegedi Területi Bizottság, Pécsi Területi Bizottság, Veszprémi Területi Bizottság, Debreceni Területi Bizottság, Miskolci Területi Bizottság), miként a külhoni bizottságok és tanácsok munkájáról is olvashatunk majd (Kolozsvári Akadémiai Bizottság, Szlovákiai Magyar Akadémiai Tanács, Kárpátaljai Magyar Akadémiai Tanács, Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács, az Amerikai Magyar Akadémikusok Társasága). A Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia tematikus összeállítása az ünnepi év zárószámában jelenik meg. A 2026-os évfolyam lapszámaiban továbbra is tudósítunk az egymást követő tudományhónapokhoz kapcsolódó, a székházban rendezett kiállításokról. Az év kiemelkedő eseménye az MTA KIK alapításának bicentenáriumát ünneplő tárlat lesz, amelyről részletes beszámoló olvasható majd lapunkban. Mindeközben minden hónapban a szokásos módon közlünk az osztályok diszciplínáihoz nem feltétlenül kapcsolódó tematikus összeállításokat és önálló tanulmányokat is.

Ünnepi évfolyamainak tartalmával tehát jócskán átalakul a *Magyar Tudomány*, s a tartalmi megújuláshoz ünnepi köntös is jár. A szedésre, a betűtípusokra, a stílusra, a színekre, a borítóra és a szerkesztési elvekre egyaránt kiterjedő arculatváltás is a magyar tudomány kétszáz éve előtti főhajtásunk része.

A 2025-ös és 2026-os évfolyam fedelére Holló Barnabásnak az MTA Akadémia utcai homlokzatán látható impozáns féldomborművét választottuk, hogy méltó módon emlékezhessünk meg a Legnagyobb Magyar nemes felajánlásáról, melynek köszönhetően megkezdődhetett a hazai intézményes tudományosság két évszázados története.

2025. január 1.

Bollobás Enikő
főszerkesztő